

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	4
1. КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ, ПРИЧИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ОСНОВНІ ЗАДАЧІ З ЛІКВІДАЦІЇ ЇХ НАСЛІДКІВ	6
1.1. Класифікації надзвичайних ситуацій та аварій	6
1.2. Загальні відомості про надзвичайні ситуації та їх наслідки	8
1.3. Надзвичайні ситуації антропогенного походження	10
1.4. Основні задачі ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	18
2. АВАРІЇ НА ТРАНСПОРТІ	21
2.1. Загальні відомості про аварії на транспорті	21
2.2. Основні причини аварій та напрямки підвищення безпеки на транспорті	24
2.3. Організація та проведення рятувальних робіт. Правила поведінки під час аварії на транспорті	27
3. АВАРІЇ НА ЕНЕРГЕТИЧНИХ ОБ'ЄКТАХ	33
3.1. Загальні відомості про аварії на атомних електростанціях	33
3.2. Організація робіт з захисту населення та ліквідації наслідків аварій на атомних електростанціях	38
3.3. Термінові та невідкладні протирадіаційні заходи	43
3.4. Довгострокові протирадіаційні заходи	49
3.5. Нормування опромінення, контроль забруднень, дезактивація	52
3.6. Аварії на теплових електростанціях	54
3.7. Аварії на гідроелектростанціях	55
3.8. Аварії на підстанціях і лініях електромереж	57
4. АВАРІЇ НА ОБ'ЄКТАХ ПО ВИРОБНИЦТВУ ТА ЗБЕРІГАННЮ ХІМІЧНИХ ТА БАКТЕРІОЛОГІЧНИХ РЕЧОВИН	59
4.1. Загальні відомості про отруйні речовини. Класифікація, вплив на людину	59
4.2. Фізико-хімічні властивості сильнодіючих отруйних речовин	64
4.3. Методика оцінки хімічного стану	66
4.4. Запобігання вибухів, пожеж та отруєння людей при розлитті рідин, що легко спалахують	69
4.5. Захист населення при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах	70
4.6. Перша допомога при отруєнні	74
4.7. Характеристика бактеріологічних забруднювачів	75
4.8. Заходи в зоні бактеріологічного зараження	76
5. ПРИРОДНІ СТИХІЙНІ ЛИХА	78
5.1. Загальні відомості про природні стихійні лиха	78

5.2. Основні види природних стихійних лих	79
5.3. Попереджувальні заходи від стихійних лих	85
5.4. Правила поведінки людей в разі виникнення стихійного лиха	86
6. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В ЖИТЛОВИХ, ГРОМАДСЬКИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЛЯХ, УЧБОВИХ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ	89
6.1. Основні види і особливості виникнення надзвичайних ситуацій в житлових, громадських та адміністративних, будівлях, учбових та культурно-освітніх закладах	89
6.2. Особливості виникнення та розвитку пожеж	92
6.3. Рекомендації по пожежній безпеці в житлових будівлях	96
6.4. Правила поведінки людей під час пожежі в громадських та адміністративних будівлях, учбових та культурно-освітніх закладах	102
7. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО ОБ'ЄКТІВ ВИРОБНИЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД	108
7.1. Функціонування об'єктів в надзвичайних ситуаціях	108
7.2. Вимоги до генеральних планів підприємств	109
7.3. Основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів виробничого призначення, будівель і споруд	114
7.4. Блискавкозахист будівель та споруд	124
7.5. Заходи проти пожеж та зсувів на відвалах породи вугільних шахт	128
7.6. Вимоги до систем сповіщення зв'язку, медичного та санітарно-епідеміологічного нагляду	130
7.7. Вимоги до служб, що забезпечують рятування людей та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій	131
8. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ ТА РАПТОВИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ	135
8.1. Загальні відомості про першу допомогу	135
8.2. Зупинка дихання та серцевої діяльності	136
8.3. Поранення, кровотеча	138
8.4. Удар, розтягування та розривання зв'язок	141
8.5. Вивихи та переломи кісток	142
8.6. Пошкодження голови	145
8.7. Пошкодження очей	146
8.8. Тривале стискування кінцівок	147
8.9. Термічний і хімічний опіки	147
8.10. Загальний розлад роботи організму	148
8.11. Сонячні та теплові удари	149
8.12. Укуси отруйних змій, комах та скажених тварин	150
8.13. Гостре отруєння	151
8.14. Утоплення	152
8.15. Транспортування потерпілих	155
ЛІТЕРАТУРА	159

Навчальне видання

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Навчальний посібник

За редакцією В.І. Голінько

Підписано до друку 03.09.2008. Формат 30x42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Ум. друк. арк. 8,9.
Обл. - вид. арк. 8,9. Тираж 500 прим. Зам. №1217

Підготовлено до друку та видруковано
у Національному гірничому університеті.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК №1842
49027, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.